Rapport rechtmatigheidsverantwoording

Van: Verbijzonderde Interne Controle (Concerncontrol)

Aan: College

Datum: 6-6-2024

Inhoud

1 Inleiding 4

2 Normenkader 4

2.1 Financiële verordening 4

2.2 Verantwoordings- en rapportagegrens 5

3 Begrotingsrechtmatigheid 5

3.1 Spelregels begrotingsrechtmatigheid 5

3.2 LASTEN Overschrijding programma's 9

3.3 LASTEN Onderschrijding programma's 17

3.4 BATEN Overschrijding baten programma's 17

3.5 BATEN Onderschrijding baten programma's 17

3.6 Overschrijding kredieten 22

3.7 Reservemutaties 25

4 Voorwaardencriterium 27

4.1 Aanbestedingen 27

4.2 Overige 27

5 M&O criterium 28
5.1 Beleid M&O 28
5.2 Toetsing M&O Beleid 28
6 Uitkomsten en conclusie 29
6.1 Uitkomsten rechtmatigheidscontrole 29
6.2 Conclusie 30

Samenvatting

Vanaf 2023 geeft het college zelf een rechtmatigheidsverantwoording af en zijn zij zelf verantwoordelijk voor de controle op rechtmatigheid van de financiële beheershandeling. Het doel hiervan is om de rechtmatigheid meer onderdeel van gesprek te laten zijn tussen college en raad. In dit rapport wordt de begrotings-(on)rechtmatigheid per categorie nader toegelicht. De begrotingsrechtmatigheid raakt het budgetrecht van de gemeenteraad en houdt op hoofdlijnen in dat het college niet significant meer mag uitgeven aan een specifiek doel dan wat daarvoor begroot is. Het college moet handelen binnen het kader dat door de raad en de wetgever is vastgesteld.

Gelijktijdig met deze rolwijziging is ook de controle op de begrotingsrechtmatigheid verzwaard. De oorzaak hiervoor is dat in de nieuwe financiële verordening inzicht in de budgetten op het niveau van taakvelden wordt gevraagd. Dit was voorheen op programmaniveau. Voor de rechtmatigheidsverantwoording zijn de volgende categorieën van belang:

I. Overschrijding lasten (nieuw)
II. Onderschrijding baten (nieuw)
III. Overschrijding kredieten (nieuw)
IV. Reservemutaties (nieuw)
V. Inkoop & aanbestedingen
VI. Overige uitkomsten verbijzonderde interne controles

In dit rapport maken we onderscheid tussen bruto - en netto onrechtmatigheid. De bruto onrechtmatigheid is onrechtmatigheid volgens een strikte definitie; alle significante afwijkingen groter dan de rapportagegrens zijn bruto onrechtmatig. In de netto onrechtmatigheid is rekening gehouden met wat voor de raad "acceptabel" is. Een voorbeeld hiervan is als de overschrijding in lasten wordt gecompenseerd door extra baten.

Het totaal aan bruto onrechtmatigheid bedraagt € 26.908 duizend. Na toetsing aan de afspraken met de raad resteert een netto rechtmatigheidsfout van € 5.501 duizend (3,2%). Hiervan heeft € 3.204 duizend betrekking op begrotingsonrechtmatigheden (categorie I t/m IV) en € 2.297 duizend op Inkoop & aanbestedingen (V). De netto rechtmatigheidsfout overschrijdt de verantwoordingsgrens zoals die is afgesproken met de raad (3%). Op basis daarvan concluderen wij dat de gemeente in 2023 niet financieel rechtmatig gehandeld heeft.

Deze conclusie heeft geen impact op het oordeel van de accountant bij de jaarstukken. De accountant beoordeelt namelijk de getrouwheid en niet de rechtmatigheid.

1 Inleiding

In de jaarstukken 2023 wordt voor het eerste jaar een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen door het college. In dit rapport gaan we in op het normenkader, de uitkomsten uit de controles, de foutenevaluatie en conclusie en sluiten we af met de rechtmatigheidsverantwoording 2023 en de input voor de paragraaf bedrijfsvoering.

De rechtmatigheidsverantwoording ziet op 3 rechtmatigheidscriteria, zoals uitgewerkt door de commissie BBV in de Kadernota rechtmatigheid 2023. Dat zijn de volgende:

- Begrotingscriterium
- Voorwaardencriterium
- M&O beleid

Dit rapport dient als afronding van het proces om te komen tot een rechtmatigheidsverantwoording. In dit rapport beschrijven we de specifieke kaders voor de gemeente, de uitgevoerde werkzaamheden voor de genoemde rechtmatigheidscriteria, evalueren we de fouten om vervolgens te komen tot een conclusie. De uitkomsten dienen als input voor de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening.

2 Normenkader

De relevante wet- en regelgeving zijn vastgelegd in het normenkader. Het gaat om Europese regelgeving, wettelijke bepalingen en eigen regelgeving, zoals verordeningen vastgesteld door de raad. Bij de wettelijke bepalingen zijn alleen de financiële beheershandelingen van belang, zoals bijvoorbeeld Europese aanbestedingsrichtlijnen. Voor verordeningen geldt dat alle gemeentelijke verordeningen voor zover deze bepalingen bevatten over financiële beheershandelingen onderdeel uitmaken van het normenkader. Ook andere besluiten van de raad met een kader stellend karakter en die bepalingen bevatten over financiële beheershandelingen, zijn een verplicht onderdeel van het normenkader (begroting, raadsbesluiten over investeringsvoorstellen, beleidsnota's).

Het normenkader 2023 is door de raad vastgesteld op 28 maart 2023.

2.1 Financiële verordening

De financiële verordening is in 2023 geactualiseerd op recente ontwikkelingen waaronder de verplichte rechtmatigheidsverantwoording: Financiële verordening gemeente Rheden 2024. Deze financiële verordening gaat in per boekjaar 2024. In deze financiële verordening zijn in de artikelen 10 tot en met 14, nadere regels en afspraken opgenomen voor de rechtmatigheidsverantwoording.

De vorige financiële verordening dateert 4 juli 2019. Omdat in deze verordening nog geen specifieke kaders zijn opgenomen hoe om te gaan met de (netto) begrotingsrechtmatigheid, hebben we ervoor gekozen om de begrotingsrechtmatigheid te toetsen op de nadere regels en afspraken zoals uitgewerkt in de financiële verordening gemeente Rheden 2024. In het controleprotocol 2023-2026 voor de rechtmatigheidscontrole van de gemeente Rheden zijn deze regels verder uitgewerkt.

Het begrip tijdig is in onze financiële verordening niet nader gedefinieerd. De vraag blijft daarom staan wat het college en de raad als tijdig ziet. In de evaluatie zijn wij ervanuit gegaan dat het wijzigen van de begroting en melden van een overschrijding gedurende het kalenderjaar tijdig is. Deze interpretatie maakt dat het melden in de (concept) jaarstukken niet tijdig is.

NB. Aanvulling dd. 04-06-2024: De financiële verordening is aangepast aan recente ontwikkelingen op het gebied van de rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij is ook het begrip tijdig gedefinieerd aan de hand van de bovenstaande interpretatie. Vaststelling door de raad is gepland voor 27 juni 2024, de gewijzigde financiële verordening gaat met terugwerkende kracht in per 1 januari 2023. De controle op begrotingsrechtmatigheid is uitgevoerd op basis deze nieuwe financiële verordening,

2.2 Verantwoordings- en rapportagegrens

In het controleprotocol 2023-2026 voor de rechtmatigheidscontrole van de gemeente Rheden is de verantwoordingsgrens door de raad bepaald op 3%. De lasten in de jaarrekening sluiten op een totaal van € 172.475.705. De verantwoordingsgrens bedraagt daarmee € 5.174.271.

De rapportagegrens is bepaald op € 50.000 (conform controleprotocol). Deze rapportagegrens passen we toe op zowel de overschrijving op lasten, onderschrijding op baten als de overschrijding op investeringskredieten.

3 Begrotingsrechtmatigheid

Binnen dit hoofdstuk wordt de begrotings-(on)rechtmatigheid nader uitgewerkt. In de eerste paragraaf leest u de relevante spelregels volgend uit de wet- en regelgeving. Hierna is de onrechtmatigheid voor de diverse onderdelen van de jaarrekening 2023 nader benoemd. We gaan hierbij in op de afwijkingen per soort (lasten versus baten) en de aard van de afwijking (overschrijding en onderschrijding).

De begrotingsrechtmatigheid raakt het budgetrecht van de gemeenteraad en houdt op hoofdlijnen in dat het college niet significant meer mag uitgeven aan een specifiek doel dan wat daarvoor begroot is. Er is sprake van een begrotingsonrechtmatigheid als de werkelijke lasten hoger zijn en de begrote lasten, de werkelijke baten lager zijn dan de begrote baten en als de werkelijke uitgave op kredieten groter zijn dan de kredieten zelf.

Een belangrijk onderscheid hierbij is het onderscheid tussen bruto onrechtmatigheid en netto onrechtmatigheid. Alle significante afwijkingen, groter dan de rapportagegrens, zijn bruto onrechtmatig. In de financiële verordening zijn uitzonderingen benoemd die de onrechtmatigheid “acceptabel” maken. De netto onrechtmatigheid is gelijk aan de bruto onrechtmatigheid, minus de “acceptabele” afwijkingen.

3.1 Spelregels begrotingsrechtmatigheid

Door de commissie BBV zijn de volgende spelregels opgenomen over begrotingsonrechtmatigheid:

Commissie BBV, kadernota rechtmatigheid 2023:

4.2.2 Afwijkingen van het Begrotings- en investeringsbudget en de rechtmatigheidsverantwoording

Afwijkingen van de begroting (exploitatie en investeringen) (beleidsmatig en/of financieel) moeten geautoriseerd worden door de raad. Hiermee wordt toestemming gevraagd voor het te realiseren beleid en voor de besteding van het benodigde bedrag.
Begrotingswijzigingen moeten volgens de Gemeentewet tijdens het jaar zelf nog door de raad worden vastgesteld. Indien een wijziging niet meer in het jaar zelf is vastgesteld zijn bestedingen afwijkend van het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig.

In artikel 189, lid 3 van de Gemeentewet is bepaald dat ten laste van de gemeente lasten en daarmee overeenstemmende balansmutaties worden genomen tot de bedragen die hiervoor op de begroting zijn gebracht. Hogere dan in de begroting opgenomen lasten en daarmee samenhangende balansmutaties zijn dan ook onrechtmatig. Voor de baten geldt dat deze als onrechtmatig worden beschouwd indien afwijkingen gedurende het begrotingsjaar wel al bekend zijn of behoorden te zijn bij de ambtelijke organisatie/college, maar niet tijdig tot een aanpassing van de begroting hebben geleid.

Vervolgens zijn in de financiële verordening de volgende afspraken met de raad gemaakt. Hieronder worden de belangrijkste artikelen welke betrekking hebben op de begrotingsrechtmatigheid uitgelicht:

Artikel 5 Autorisatie begroting en investeringskredieten:

1. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per programma en per thema, waarbij inzicht wordt gegeven op het niveau van taakvelden.

2. Bij de begrotingsbehandeling geeft de raad aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen. De overige nieuwe investeringen worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.

3. Het college informeert de raad als hij verwacht, dat de lasten van een taakveld de geautoriseerde lasten dreigen te overschrijden, de investeringsuitgaven van een investeringskrediet het geautoriseerde investeringskrediet dreigen te overschrijden of de baten van een taakveld de geautoriseerde baten dreigen te onderschrijden. De raad geeft aan of hij een voorstel wil voor het wijzigingen van de geautoriseerde lasten van het taakveld, het wijzigen van het geautoriseerde investeringskrediet of het bijstellen van het beleid.

4. Bij de behandeling van de tussenrapportages in de raad bedoeld in artikel 7, lid 1, doet het college voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde baten en lasten, het wijzigen van de geautoriseerde investeringskredieten en het bijstellen van het beleid. In geval van investeringen met een meerjarig karakter doet het college indien nodig ook bij iedere begroting op grond van geactualiseerde ramingen voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde investeringskredieten.

5. Voor een investering waarvan het investeringskrediet niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, legt het college voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel met een voorstel voor het vaststellen van een investeringskrediet aan de raad voor.

6. Indien incidentele middelen in het jaar van beschikbaarstelling niet zijn besteed en daarmee de doelstelling nog niet is gerealiseerd, mag hiervoor een bestemmingsreserve worden gevormd ter hoogte van maximaal het niet bestede bedrag met een ondergrens van € 25.000,00. De gereserveerde middelen worden toegevoegd aan de begroting van het volgende jaar. Uiterlijk twee jaar na ontstaan van de bestemmingsreserve vervalt de bestemmingsreserve.

7. Het college kan voor wat betreft de maximale termijn van twee jaar, genoemd in lid 6, gemotiveerd afwijken.

Artikel 6 Autorisatie achteraf

1. Ten behoeve van een soepele voortgang in de bedrijfsvoering en/of besluitvormingstrajecten is vooraf geen budgetverlening door de raad noodzakelijk voor:

   a. nieuwe uitgaven met een eenmalig karakter van maximaal € 100.000,00 exclusief compensabele BTW of maximaal € 100.000,00 inclusief kostprijsverhogende BTW;

   b. nieuwe structurele exploitatielasten van maximaal € 20.000,00 (exclusief compensabele BTW);

   c. investeringen van maximaal € 150.000,00 exclusief compensabele BTW, waarvan de structurele kapitaallasten maximaal € 20.000,00 bedragen.

2. Van de financiële consequenties van transacties die de in het eerste lid genoemde bedragen niet te boven gaan, worden achteraf in het betreffende begrotingsjaar administratieve begrotingswijzigingen opgesteld of de betreffende financiële consequenties worden meegenomen in één van de tussentijdse rapportages aan de raad, bedoeld in artikel 7, eerste lid en de daaruit voortvloeiende begrotingswijziging.

3. Bij de bepaling van overschrijding van taakvelden wordt geen rekening gehouden met overschrijdingen, die het gevolg zijn van een hogere toerekening van loonkosten van de eigen organisatie.

4. Kredietopeningen ten behoeve van grondexploitatie-activiteiten waarvoor een actuele, door de raad vastgestelde exploitatieopzet voorhanden is, kunnen ongelimiteerd door het college worden afgewikkeld, indien deze uitgaven passen binnen de bedoelde exploitatieopzet.

Artikel 7 Tussentijdse rapportage

3. In de tussenrapportages worden afwijkingen op de oorspronkelijke ramingen van zowel baten als lasten van taakvelden en investeringskredieten in de begroting groter dan € 50.000,00 toegelicht.

Artikel 13 Begrotingscriterium

3. Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaalbedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.

4. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting na wijziging als onrechtmatig wordt beschouwd indien deze niet tijdig, gedurende het boekjaar, aan de raad wordt gemeld. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:
    a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
    b. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling;
    c. De overschrijding is geautoriseerd d.m.v. vaststelling van een tussentijdse rapportage of ander raadsbesluit;
    d. Onderschrijdingen van baten zijn tijdig gemeld en toegelicht in het eerstvolgende P&C document. Overschrijdingen van baten en onderschrijdingen van lasten/ investeringen zijn toegelicht in het eerstvolgende P&C document.

5. Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van de raad, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden).

3.2 LASTEN Overschrijding programma's

De raad stelt de begroting vast op taakveldniveau. Alle overschrijdingen op het niveau van vaststellen van de begroting door de raad zijn strikt genomen onrechtmatig. In onderstaande tabel is een vergelijk opgenomen van de realisatie van de lasten op programmaniveau ten opzichte van de begroting na wijziging:

Programma (Bedragen x € 1.000) Lasten	Gewijzigde begroting	Rekening	Saldo	Conclusie
1 Samenleving	88242	94876	-6634	Overschrijding
2 Leefomgeving	31434	35611	-4177	Overschrijding
3 Bestuur en organisatie	31.493	38.698	-7.204	Overschrijding
*waarvan overhead	20.343	23.324	-2.981	Overschrijding
*waarvan Vennootschapsbelasting	0	-5	5	
Totale lasten van de programma's	**151.169**	**169.185**	**-18.016**	
Onvoorzien	0	0	0	
Saldo van lasten	**151.169**	**169.185**	**-18.016**	
Toevoegingen aan reserves	2748	3291	-542	
Totale last incl. mutaties reserves	**153.917**	**172.476**	**-18.558**	

Uit bovenstaande analyse blijken enkele overschrijdingen op programmaniveau. In de verdere analyse hebben wij getoetst in hoeverre deze over- en onderschrijdingen passen binnen de afspraken die zijn gemaakt met de raad in de financiële verordening (zie ook: 3.1 Spelregels begrotingsrechtmatigheid).

Analyse per taakveld

Voor zowel programma 1, 2 als 3 geldt een overschrijding van het begrote budget. Omdat wij de raad informeren op taakveldniveau (art. 5.1 fin. verord.) analyseren wij de overschrijdingen van de lasten ook op taakveldniveau. Overschrijdingen op taakveldniveau tellen mee als bruto onrechtmatigheid.

Vervolgens toetsen we per taakveld in hoeverre deze afwijking past binnen de afspraken die zijn gemaakt met de raad (zie paragraaf 3.1). Daarvoor dient de toelichting in de jaarrekening op het programma als uitgangspunt. De overschrijding die niet past binnen de afspraken met de raad noemen we de netto onrechtmatigheid.

De beoordeling van de overschrijdingen geeft het volgende beeld:

Programma 1. Samenleving

Lasten (Bedragen x € 1.000)	Gewijzigde begroting 2023	Rekening 2023	Saldo	o.b.v. afspraken in fin. Verord.	Bruto onrechtmatigheid	Open einde	Overschrijding baat	Overig	Netto onrechtmatigheid	Toelichting overschrijding
4.2 Onderwijshuisvesting	2.533	2.701	-168	Overschrijding, wordt deels gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Per saldo nadeel op het budget.	168		5		163	Zie toelichting op pag.28 concept jaarstukken 2023.
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.804	3.078	-274	Overschrijding, wordt deels gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Per saldo nadeel op het budget.	274		72		202	Zie toelichting op pag.28 concept jaarstukken 2023.
5.1 Sportbeleid en activering	472	574	-102	Overschrijding, wordt gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Per saldo voordeel op het budget.	102		500		0	
5.2 Sportaccommodaties	4.000	4.780	-780	Overschrijding, wordt deels gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Per saldo nadeel op het budget.	780		193		587	Zie toelichting op pag. 28 en 29 concept jaarstukken 2023.
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	692	887	-195	Overschrijding, wordt gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a) en door onttrekking reserve Covid-19 vlgns RB 220222. Per saldo voordeel op het budget.	195		100	150	0	
5.6 Media	887	901	-14	Overschrijding, kleiner dan de rapportagegrens (50k conform controleprotocol), daarmee niet meegenomen in netto oordeel rechtmatigheid	0		-		0	
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.865	9689	-5824	Overschrijding, wordt gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Per saldo voordeel op het budget.	5.824		7219		0	
6.2 Wijkteams	606	577	29	Binnen budget	0		-		0	
6.3 Inkomensregelingen	22.504	23846	-1342	Overschrijding, wordt gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Per saldo een voordeel op het budget.	1.342		1866		0	
6.4 Begeleide participatie	11.267	10.470	797	Binnen budget	0		-		0	

Programma 1. Samenleving

Lasten (Bedragen x € 1.000)	Gewijzigde begroting 2023	Rekening 2023	Saldo	o.b.v. afspraken in fin. Verord.	Bruto onrechtmatigheid	Open einde	Overschrijding baat	Overig	Netto onrechtmatigheid	Toelichting overschrijding
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.609	2414	195	Binnen budget, betreft open einde regeling (art 13. Lid 4 b).	0	Ja	-		0	
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	15.577	15.031	547	Binnen budget	0		-		0	
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	16.810	16991	-182	Overschrijding. Betreft open einde regeling (art 13. Lid 4 b).	182	Ja	0		0	
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	933	886	47	Binnen budget, betreft open einde regeling (art 13. Lid 4 b).	0	Ja	-		0	
7.1 Volksgezondheid	2.682	2049	632	Binnen budget	0		-		0	
subtotaal	88.242	94.876	6634	Totaal overschrijding van de lasten	8.867				952	

De bruto **overschrijdingen** van de lasten bedragen €8.867 duizend. Deze zijn formeel onrechtmatig. Een deel van deze overschrijdingen passen binnen de afspraken die zijn gemaakt met de raad. Dit gedeelte is acceptabel en telt niet mee in het oordeel voor de netto onrechtmatigheid. De netto onrechtmatigheid bedraagt €952 duizend.

Programma 2. **Leefomgeving**

Lasten (Bedragen x € 1.000)	Gewijzigde begroting 2023	Rekening 2023	Saldo	o.b.v. afspraken in fin. Verord.	Bruto onrechtmatigheid	Open einde	Overschrijding baat	Overig	Netto onrechtmatigheid	Toelichting overschrijding
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.101	888	213	Binnen budget	0		-		0	
2.1 Verkeer en vervoer	5.737	6.304	-567	Overschrijding, wordt deels gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Per saldo nadeel op het budget.	567		160		407	De overschrijding op het product wegen is grotendeels te verklaren door de uitgaven op een tweetal projecten op project Nijverheidslaan en op project Harderwijkerweg Dieren. Deze kosten komen voort uit groot onderhoudsmaatregelen.
2.2 Parkeren	106	248	-142	Overschrijding	142		0		142	Nog niet alle ramingen zijn op gebouwniveau verwerkt in de begroting. Zo staan er een aantal ramingen op algemene grootboekrekeningen in plaats van per gebouw. Dit resulteert in sommige gevallen in een overschrijding op gebouwniveau, ook hier bij Parkeergarage Dieren. Dit wordt gecompenseerd door de dekking bij de algemene grootboekrekening 'Overige bezittingen' bij taakveld 0.3 waar een onderschrijding is van totaal 372K.
2.5 Openbaar vervoer	125	212	-87	Overschrijding wordt deels gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Per saldo overschrijding van 19k kleiner dan rapportagegrens (50k conform controleprotocol), daarom niet meegenomen in netto oordeel rechtmatigheid	87		68	19	0	

Programma 2. **Leefomgeving**

Lasten (Bedragen x € 1.000)	Gewijzigde begroting 2023	Rekening 2023	Saldo	o.b.v. afspraken in fin. Verord.	Bruto onrechtmatigheid	Open einde	Overschrijding baat	Overig	Netto onrechtmatigheid	Toelichting overschrijding
3.1 Economische ontwikkeling	395	419	-24	Overschrijding, kleiner dan de rapportagegrens (50k conform controleprotocol), daarmee niet meegenomen in netto oordeel rechtmatigheid	0		-		0	
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	9	7	2	Binnen budget	0		-		0	
3.4 Economische promotie	376	325	51	Binnen budget	0		-		0	
5.5 Cultureel erfgoed	535	556	-20	Overschrijding, kleiner dan de rapportagegrens (50k conform controleprotocol), daarmee niet meegenomen in netto oordeel rechtmatigheid	0		-		0	
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.856	3.569	287	Binnen budget	0		-		0	
7.2 Riolering	3.223	3.100	123	Binnen budget	0		-		0	
7.3 Afval	4.583	4.168	415	Binnen budget	0		-		0	
7.4 Milieubeheer	2.971	3.004	-32	Overschrijding, kleiner dan de rapportagegrens (50k conform controleprotocol), daarmee niet meegenomen in netto oordeel rechtmatigheid	0		-		0	
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	579	774	-195	Overschrijding	195		0		195	Nadeel wordt veroorzaakt door 140K minder onttrokken aan reserves/voorzieningen. De omzet is 40K gedaald t.o.v. de Begroting. Bovendien is er sprake van diverse overige afwijkingen a 47K.
8.1 Ruimtelijke ordening	2553	2579	-26	Overschrijding, kleiner dan de rapportagegrens (50k conform controleprotocol), daarmee niet meegenomen in netto oordeel rechtmatigheid	0		-		0	

Programma 2. **Leefomgeving**

Lasten (Bedragen x € 1.000)	Gewijzigde begroting 2023	Rekening 2023	Saldo	o.b.v. afspraken in fin. Verord.	Bruto onrechtmatigheid	Open einde	Overschrijding baat	Overig	Netto onrechtmatigheid	Toelichting overschrijding
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.813	6.671	-3.858	Overschrijding, wordt deels gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Per saldo nadeel op het budget.	3858		3641		217	Kosten opsporing en ruiming Ontplofbare Oorlogsresten waren niet begroot en worden deels (68%) vergoed door het Rijk, per saldo een nadeel van 18K. Grondexploitatie Dr. Visserstraat en Vitatron zijn in 2023 afgesloten, tezamen een nadeel van 100K. Daarnaast overige afwijkingen per saldo nadelig 99K.
8.3 Wonen en bouwen	2.471	2.788	-317	Overschrijding, wordt deels gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Per saldo overschrijding van 23k kleiner dan rapportagegrens (50k conform controleprotocol), daarom niet meegenomen in netto oordeel rechtmatigheid.	317		294	23	0	
Totaal	31.434	35.611	4.177		5166				961	

De bruto **overschrijdingen** van de lasten bedragen €5.166 duizend. Deze zijn formeel onrechtmatig. Een deel van deze overschrijdingen passen binnen de afspraken die zijn gemaakt met de raad. Dit gedeelte is acceptabel en telt niet mee in het oordeel voor de netto rechtmatigheid. De netto onrechtmatigheid bedraagt € 961 duizend.

Programma 3. **Bestuur en organisatie**

Lasten (Bedragen x € 1.000)	Gewijzigde begroting 2023	Rekening 2023	Saldo	o.b.v. afspraken in fin. Verord.	Bruto onrechtmatigheid	Open einde	Overschrijdingbaat	Overig	Netto onrechtmatigheid	Toelichting
0.1 Bestuur	2.870	2.820	50	Binnen budget	0		-		0	
0.2 Burgerzaken	1.790	1.854	-63	Overschrijding, wordt deels gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Per saldo nadeel op het budget.	63		1		62	Zie toelichting in concept jaarstukken
0.4 Overhead	20343	23324	-2.981	Overschrijding, wordt deels gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Van de overschrijding bestaat 663k uit salariskosten en teambudgetten. Op grond van art 6 lid 3 beschouwen wij deze als niet onrechtmatig. De overschrijding bestaat daarnaast voor 813k uit meerkosten voor de Connectie. De raad is hierover geïnformeerd in Rb 27-6-2023 en 28-11-2023 via de begroting en berap van de Connectie. Per saldo nadeel op het budget.	2981		830	1466	685	Zie toelichting op pag. 66 en 67 concept jaarstukken 2023. Betreft vooral meerkosten voor De Connectie (63K en 740K). Dit zijn gemaakte kosten o.b.v. de Begroting 2023 en berap 2023 van De Connectie. Rb 27-6-2023 (o.a. 1e berap23) en 28-11-2023 (tkn aan Raad 2e berap 23). Hogere salariskn. ad 663K en P&O ad 169K: toelichting op pag. 67 (in vervolg op 2e berap 2023 Raad 26-9-2023).
0.5 Treasury	186	347	-161	Overschrijding, wordt gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Per saldo voordeel op het budget.	161		778		0	
0.61 OZB woningen	730	725	5	Binnen budget, wel lagere baten, per saldo nadeel op budget	0		-		0	
0.62 OZB niet-woningen			0	Binnen budget	0		-		0	
0.63 Parkeerbelasting			0	Binnen budget	0		-		0	
0.64 Belastingen overig			0	Binnen budget	0		-		0	

Programma 3. **Bestuur en organisatie**

Lasten (Bedragen x € 1.000)	Gewijzigde begroting 2023	Rekening 2023	Saldo	o.b.v. afspraken in fin. Verord.	Bruto onrechtmatigheid	Open einde	Overschrijdingbaat	Overig	Netto onrechtmatigheid	Toelichting
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		3.886	-3.886	Overschrijding, wordt gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Per saldo voordeel op het budget.	3886		4148		0	
0.8 Overige baten en lasten	1.690	1.283	408	Binnen budget	0		-		0	
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)		-5	5	Binnen budget	0		-		0	
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.943	3.009	-65	Overschrijding, wordt deels gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Daarnaast is in de 1e berap 23 op pag. 28 en 30 de loon- en prijsontwikkeling van de VGGM brandweer gemeld met een nadeel van 181k.	65		6	181	0	
1.2 Openbare orde en veiligheid	941	1.456	-514	Overschrijding, wordt deels gecompenseerd door hogere baten (art 13. Lid 4 a). Per saldo nadeel overschrijding van 20k kleiner dan rapportagegrens (50k conform controleprotocol), daarom niet meegenomen in netto oordeel rechtmatigheid	514		494	20	0	
Totaal	31493	38698	-7.204		7670				747	

De bruto **overschrijdingen** van de lasten bedragen €7.670 duizend. Deze zijn formeel onrechtmatig. Een deel van deze overschrijdingen passen binnen de afspraken die zijn gemaakt met de raad. Dit gedeelte is acceptabel en telt niet mee in het oordeel voor de netto rechtmatigheid. De netto onrechtmatigheid bedraagt €747 duizend.

Evaluatie overschrijdingen

De totale bruto overschrijding van de lasten van de 3 programma's is: €21.703 duizend. Wij classificeren deze overschrijdingen daarmee als bruto onrechtmatig.

De totale netto overschrijding van de lasten van de 3 programma's is: €2.660 duizend. Voor dit bedrag geldt dat de overschrijdingen niet in het kalenderjaar zijn gemeld.

3.3 LASTEN Onderschrijding programma's

In de financiële verordening is onder artikel 13 lid 4 punt d opgenomen dat een onderschrijding van de last wordt toegelicht in het eerstvolgende P&C document. De onderschrijdingen worden toegelicht in de jaarrekening en zijn daarmee rechtmatig.

3.4 BATEN Overschrijding baten programma's

In de financiële verordening is onder artikel 13 lid 4 punt d opgenomen dat een overschrijding van de baat wordt toegelicht in het eerstvolgende P&C document. De overschrijdingen worden toegelicht in de jaarrekening en zijn daarmee rechtmatig.

3.5 BATEN Onderschrijding baten programma's

In de financiële verordening is onder artikel 13 lid 4 punt d opgenomen dat een onderschrijding van de baat tijdig moet worden gemeld en toegelicht in het eerstvolgende P&C document. Conform afspraken met de raad is met name de tijdigheid van belang.

Voor 2023 zien we op programmaniveau de volgende onderschrijdingen:

Programma (Bedragen x € 1.000) Baten	Gewijzigde begroting	Rekening	Saldo	Conclusie
1 Samenleving	22829	31529	8700	Overschrijding
2 Leefomgeving	14534	18545	4011	Overschrijding
3 Bestuur en organisatie	106.259	112.545	6286	Overschrijding
*waarvan Algemene dekkingsmiddelen				
*algemene uitkering GF	94869	99017	4.148	Overschrijding
*dividend	518	497	-21	
*lokale heffingen	10348	10499	151	Overschrijding
*saldo financieringsfunctie			0	
*waarvan overhead	23	852	829	Overschrijding
*waarvan Vennootschapsbelasting	0	0	0	
Totale baten van de programma's	**143621**	**162.619**	**18.997**	
Onvoorzien	0	0	0	
Saldo van baten	**143.621**	**162.619**	**18261**	
Onttrekkingen reserves	7.404	8.308	904	
Totale baten incl mutaties reserves	**151025**	**170.927**	**19165**	

Uit bovenstaande analyse blijkt op programmaniveau geen onderschrijding. Omdat wij de raad informeren op taakveldniveau (art. 5.1 fin. verord.) analyseren wij de onderschrijdingen van de baten ook op taakveldniveau. Vervolgens toetsen wij in hoeverre eventuele onrechtmatigheden passen binnen de afspraken die zijn gemaakt met de raad in de financiële verordening m.b.t. tijdigheid van informeren.

Analyse per programma

De beoordeling van de onderschrijdingen geeft het volgende beeld:

Programma 1. Samenleving

Baten (Bedragen x € 1.000)	Gewijzigde begroting 2023	Rekening 2023	Saldo	o.b.v. afspraken in fin. Verord.	Bruto onrechtmatigheid	Open einde	Overschrijding baat	Overig	Netto onrechtmatigheid
4.2 Onderwijshuisvesting	475	480	5	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	940	1.012	72	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
5.1 Sportbeleid en activering	10	510	500	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
5.2 Sportaccommodaties	1.412	1.605	193	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		100	100	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
5.6 Media		0	0	Binnen budget	0		-		0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	234	7.452	7219	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
6.2 Wijkteams		65	65	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
6.3 Inkomensregelingen	16.437	18304	1866	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
6.4 Begeleide participatie	708	582	-125	Onderschrijding, wordt gecompenseerd door lagere lasten (art 13. Lid 4 a) Per saldo voordeel op budget.	125		797		0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	554	520	-34	Onderschrijding, blijft onder rapportagegrens (50k conform controleprotocol) en betreft open einde regeling (art 13. Lid 4 b)	0	Ja	-		0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	296	540	244	Overschrijding. Ook lagere lasten. Hoeft niet gemeld.	0		-		0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	755	184	-571	Onderschrijding, betreft open einde regeling (art 13. Lid 4 b)	571	Ja	0		0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-			0	Binnen budget	0		-		0
7.1 Volksgezondheid	1.008	176	-832	Onderschrijding, betreft open einde regeling (art 13. Lid 4 b)	832	Ja	632		0
Subtotaal	22.829	31.529	8.700	Totaal onderschrijding van de baten	1528				0

De bruto **onderschrijdingen** van de baten bedragen €1.528 duizend. De onderschrijdingen passen binnen de afspraken die zijn gemaakt met de raad. Dat betekent dat de onderschrijding formeel onrechtmatig is (bruto €1.528 duizend), maar dat deze niet meetelt in het oordeel omdat de onderschrijdingen acceptabel zijn (netto onrechtmatigheid nihil).

Programma 2. **Leefomgeving**

Baten (Bedragen x € 1.000)	Gewijzigde begroting 2023	Rekening 2023	Saldo	o.b.v. afspraken in fin. Verord.	Bruto onrechtmatigheid	Op een einde	Overschrijding baat	Overig	Netto onrechtmatigheid
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	463	621	159	Overschrijding. Ook lagere lasten. Hoeft niet gemeld.	0		-		0
2.1 Verkeer en vervoer	340	500	160	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
2.2 Parkeren	25	17	-8	Onderschrijding, blijft onder rapportagegrens (50k conform controleprotocol)	0		-		0
2.5 Openbaar vervoer	97	165	68	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
3.1 Economische ontwikkeling	101	102	1	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	9	9	0	Binnen budget	0		-		0
3.4 Economische promotie	340	533	193	Overschrijding. Ook lagere lasten. Hoeft niet gemeld.	0		-		0
5.5 Cultureel erfgoed	45	37	-8	Onderschrijding, blijft onder rapportagegrens (50k conform controleprotocol)	0		-		0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	350	171	-179	Onderschrijding, wordt gecompenseerd door lagere lasten (art 13. Lid 4 a) Per saldo voordeel op budget.	179		287		0
7.2 Riolering	4928	4812	-115	Onderschrijding, wordt gecompenseerd door lagere lasten (art 13. Lid 4 a) Per saldo voordeel op budget.	115		123		0
7.3 Afval	5588	5343	-245	Onderschrijding, wordt gecompenseerd door lagere lasten (art 13. Lid 4 a) Per saldo voordeel op budget.	245		415		0
7.4 Milieubeheer	845	887	42	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	806	774	-32	Onderschrijding, blijft onder rapportagegrens (50k conform controleprotocol)	0		-		0
8.1 Ruimtelijke ordening	10	52	42	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	129	3770	3.641	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
8.3 Wonen en bouwen	457	751	294	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0
Subtotaal	14534	18545	4.011	Totaal onderschrijding van de baten, individuele posten blijven onder rapportagegrens.	539				0

De bruto **onderschrijdingen** van de baten bedragen €539 duizend. De onderschrijdingen passen binnen de afspraken die zijn gemaakt met de raad. Dat betekent dat de onderschrijding formeel onrechtmatig is (bruto €539 duizend), maar dat deze niet meetelt in het oordeel omdat de onderschrijdingen acceptabel zijn (netto onrechtmatigheid nihil).

Programma 3. **Bestuur en organisatie**

Baten (Bedragen x € 1.000)	Gewijzigde begroting 2023	Rekening 2023	Saldo	o.b.v. afspraken in fin. Verord.	Bruto onrechtmatigheid	Open einde	Overschrijding baat	Overig	Netto onrechtmatigheid	Toelichting onderschrijding
0.1 Bestuur		85	85	Overschrijding. Ook lagere lasten. Hoeft niet gemeld.	0		-		0	
0.2 Burgerzaken	585	586	1	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0	
0.4 Overhead	23	852	830	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0	
0.5 Treasury	719	1.497	778	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0	
0.61 OZB woningen	7400	7168	-232	Onderschrijding, deels gecompenseerd door lagere lasten	232		5		227	Afwijking op OZB-opbrengsten worden zoals gebruikelijk toegelicht in de jaarstukken (zie ook R2022).
0.62 OZB niet-woningen	2549	2665	116	Overschrijding. Hoeft niet gemeld.	0		-		0	
0.63 Parkeerbelasting	4	4	0	Binnen budget	0		-		0	
0.64 Belastingen overig	85	145	60	Overschrijding. Hoeft niet gemeld.	0		-		0	
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	94.869	99.017	4.148	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0	
0.8 Overige baten en lasten			0	Binnen budget	0		-		0	
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)			0	Binnen budget	0		-		0	
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6	11	6	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0	
1.2 Openbare orde en veiligheid	21	514	494	Overschrijding meegenomen in compensatie hogere lasten	0		-		0	
Subtotaal	106259	112545	6.286	Totaal onderschrijding van de baten	232				227	

De bruto **onderschrijdingen** van de baten bedragen €232 duizend. Deze worden deels gecompenseerd door lagere lasten wat de onderschrijding acceptabel maakt. Als gevolg hiervan is de bruto onrechtmatig €232 duizend, maar netto betreft de onrechtmatigheid €227 duizend.

Evaluatie onderschrijdingen

De totale bruto onderschrijding van de baten van de 3 programma's is: €2.299 duizend. Wij classifiseren deze onderschrijdingen daarmee als bruto onrechtmatig.

De totale netto onderschrijding van de baten van de 3 programma's is: €227 duizend. Voor dit bedrag geldt dat de onderschrijdingen niet in het kalenderjaar zijn gemeld. Wij classifiseren deze onderschrijdingen daarmee als netto onrechtmatig.

3.6 Overschrijding kredieten

In de financiële verordening is opgenomen over investeringskredieten onder art 5.5 en 6.1 (zie ook paragraaf 3.1), dat het college de raad informeert voorafgaand aan het aangaan van een verplichtingen, m.u.v. investeringen van maximaal € 150.000,00 exclusief compensabele BTW, waarvan de structurele kapitaallasten maximaal € 20.000,00 bedragen. In onderstaande tabel zijn de kredieten opgenomen die een overschrijding kennen:

Omschrijving	Krediet	Besteding cum 31-12-23	Bijdrage derden cum 31-12-23	Restant krediet 31-12-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Bruto	Toelichting	Netto
Zuidflank Rheden 1e fase	1.565.450	1.927.123	-80.000	-281.673	237.036	40.000	197.036	Per 31-12-2023 is er meer uitgegeven dan aan budget is verstrekt door de Raad. Voor deze overschrijding is geen aanvullend krediet gevraagd.	197.036
Verv. VRA kruisingen Harderwijkerweg	2.725.000	2.838.619	0	-113.619	2.060.136	0	113.619	Per 31-12-2023 is er meer uitgegeven dan aan budget is verstrekt door de Raad. Voor deze overschrijding is geen aanvullend krediet gevraagd.	113.619
Wijkvern Schaepmansstraat		52.603		-52.603	52.603	0	52.603	Voor investeringen van max 150.000 is vooraf geen budgetverlening door de raad noodzakelijk	0
Bewegwijzering		52.141		-52.141	52.141	0	52.141	Voor investeringen van max 150.000 is vooraf geen budgetverlening door de raad noodzakelijk	0

Omschrijving	Krediet	Besteding cum 31-12-23	Bijdrage derden cum 31-12-23	Restant krediet 31-12-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Bruto	Toelichting	Netto
Speelplaats Van Renselaerweg		48.999	0	-48.999	48.999	0	48.999	Voor investeringen van max 150.000 is vooraf geen budgetverlening door de raad noodzakelijk; Overschrijding blijft binnen de rapportagegrens/ verantwoordingsgrens (50k)	0
Bloemershof Dieren		42.638		-42.638	42.638	0	42.638	Voor investeringen van max 150.000 is vooraf geen budgetverlening door de raad noodzakelijk; Overschrijding blijft binnen de rapportagegrens/ verantwoordingsgrens (50k)	0
Imboslaan Dieren		39.954	0	-39.954	39.954	0	39.954	Voor investeringen van max 150.000 is vooraf geen budgetverlening door de raad noodzakelijk; Overschrijding blijft binnen de rapportagegrens/ verantwoordingsgrens (50k)	0
Speelplaats waterberging KWA-plein		26.156	0	-26.156	26.156	0	26.156	Voor investeringen van max 150.000 is vooraf geen budgetverlening door de raad noodzakelijk; Overschrijding blijft binnen de rapportagegrens/ verantwoordingsgrens (50k)	0
Toyota Hilux VJ-785-T		15.000	0	-15.000	15.000		15.000	Voor investeringen van max 150.000 is vooraf geen budgetverlening door de raad noodzakelijk; Overschrijding blijft binnen de rapportagegrens/ verantwoordingsgrens (50k)	0

Omschrijving	Krediet	Besteding cum 31-12-23	Bijdrage derden cum 31-12-23	Restant krediet 31-12-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Bruto	Toelichting	Netto
Panelen voorbereiding realisatie		10.329		-10.329	10.329	0	10.329	Voor investeringen van max 150.000 is vooraf geen budgetverlening door de raad noodzakelijk; Overschrijding blijft binnen de rapportagegrens/ verantwoordingsgrens (50k)	0
Beiltjeshof Velp Zuid	625.000	879.933	-198.717	-56.216	6.822	0	6.822	Per 31-12-2023 is er meer uitgegeven dan aan budget is verstrekt door de Raad. Voor deze overschrijding is geen aanvullend krediet gevraagd.	6.822
30 km zone De Steeg		3.870	0	-3.870	3.870	0	3.870	Voor investeringen van max 150.000 is vooraf geen budgetverlening door de raad noodzakelijk; Overschrijding blijft binnen de rapportagegrens/ verantwoordingsgrens (50k)	0
Nieuwbouw zwembad	7.831.223	10.686.080	-1.545.046	-1.309.811	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
uitvoeringsplan de Bundel	931.700	1.394.325	0	-462.625	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
Muziektent Ellecom	150.000	177.192	0	-27.192	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
Revitalisering de Beemd Noord	35.000	854.036	0	-819.036	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
30 km/h-zone Dieren Noord-Oost	110.000	114.438	0	-4.438	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
Speelplaats Hof van Soeren		23.277	0	-23.277	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
Tijgermulch		19.724	0	-19.724	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
Pumptrack spelen 2021		67.663	-55.000	-12.663	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
Herinr. Admiraal Helfrichlaan	982.000	990.126	0	-8.126	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
Combinatie machine	10.500	12.566	0	-2.066	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
Beregeningsinstall.sportveld Nieuwland	0	22.575	0	-22.575	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0

Omschrijving	Krediet	Besteding cum 31-12-23	Bijdrage derden cum 31-12-23	Restant krediet 31-12-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Bruto	Toelichting	Netto
Speelplaats Biljoenbad	35.000	48.502	0	-13.502	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
Ventilatiesystemen Lappendeken	22.000	278.236	-136.863	-119.373	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
Ventilatiesystemen Prins Bernhard	22.000	130.352	-60.163	-48.190	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
Ventilatiesystemen St. Fredericus	21.000	127.086	-58.655	-47.431	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
UITBREIDING DAALHUIZEN	0	71.000	0	-71.000	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
Aanschaf Gier/watertank	8.000	12.441	0	-4.441	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
DFSK Cityhopper 3-Z Kipper, 100% ele	7.000	9.680	0	-2.680	0	0	0	Geen wijzigingen in 2023	0
Totaal							609.167		317.477

Evaluatie overschrijding kredieten

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de kredieten zijn overschreden voor een bedrag van €609 duizend. Na analyse blijkt dat een deel van de overschrijdingen binnen de gestelde kaders door de raad vallen en daarmee acceptabel zijn. Voor een bedrag van €317 duizend geldt dat voor de overschrijding een aanvullend krediet aangevraagd had moeten worden bij de raad. Wij classifiseren de overschrijding voor de kredieten *Zuidflank Rheden 1e fase*, *Verv. VRA kruisingen Harderwijkerweg* en *Beiltjeshof Velp Zuid* als financieel onrechtmatig.

De totale netto overschrijding van de investeringskredieten komt daarmee op: €317 duizend.

3.7 Reservemutaties

Wij hebben de reservemutaties beoordeeld en getoetst of de vorming van - en mutaties in de reserves zijn gebaseerd op besluiten van de raad. Hieronder de lijst met de niet begrote reservemutaties boven de € 50 duizend.

Er is geen reserve gevormd waar geen raadsbesluit aan ten grondslag ligt. Voor een aantal reserves wordt de inzet hiervan in de jaarstukken toegelicht, de inzet sluit in ons oordeel aan op met welk doel deze reserves gevormd zijn. Er is geen onrechtmatigheid vastgesteld m.b.t. de reservemutaties.

Reserve	Soort reserve	Gewijzigde begroting	Rekening	Saldo rek - begr	Aanvullende informatie	Gebruikt t.b.v. van taakveld	Raadsbesluit	Onrechtmatigheid
Reserve Covid-19	Bestedingsfunctie	0	-150000	-150000	Niet begrote onttrekking reserve COVID-19 (+/+ 150k)	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Rb 22-2-2022 (4e begwijz. 22) en Rb 28-6-2022 (jaarstukken 2021)	0
Reserve Maatregelen Energiearmoede	Bestedingsfunctie	0	-176300	-176300	Niet begrote onttrekking aan reserve Maatregelen Energie-armoede (+/+ 176k).	6.3 Inkomensregelingen	Rb 22-12-2022 (raadsvoorstel Ondersteunende maatregelen energietoeslag)	0
Reserve SBO gem. Gebouwen	Egalisatiefunctie	-100000	0	100000	Lagere onttrekking reserve gebouwen - 100K; Onderhoud Openluchttheater Pink; betreft egalisatiefunctie	0.3 Beheer ov gebouwen en gronden	Concept Jaarstukken 23 dd 26-4-24 (pag 56)	0
Reserve SBO wegen	Egalisatiefunctie	-44423	-283585	-239162	Hogere onttrekking aan de reserve wegen 239K; betreft egalisatiefunctie	2.1 Verkeer en vervoer	Concept Jaarstukken 23 dd 26-4-24 (pag 56)	0
Reserve Covid - Ondernemers 2023	Bestedingsfunctie	0	-51410	-51410	Niet geraamde onttrekking reserve COVID-19 51K	3.1 Economische ontwikkeling	Concept Jaarstukken 23 dd 26-4-24 (pag 56)	0
Reserve SBO speelvoorziening	Egalisatiefunctie	0	-66131,9	-66131,9	Onttrekking aan de reserve speelplaatsen 66K; betreft egalisatiefunctie	5.7 Openbaar groen en recreatie	Concept Jaarstukken 23 dd 26-4-24 (pag 57)	0
Reserve afvalverwerking	Egalisatiefunctie	0	133535	133535	Storting aan de reserve afval - 133K; betreft egalisatiefunctie	7.3 Afval	Concept Jaarstukken 23 dd 26-4-24 (pag 57)	0
Reserve Bovenwettelijk verlof			-149643	-149643	Onttrekking (uitbetalingen) aan	0.4 Overhead	Rb 4-7-2023 (jaarstukken 2022)	0

Reserve	Soort reserve	Gewijzigde begroting	Rekening	Saldo rek - begr	Aanvullende informatie	Gebruikt t.b.v. van taakveld	Raadsbesluit	Onrechtmatigheid
Reserve Bovenwettelijk verlof			319122	319122	reserve Bovenwettelijk verlof 150K Niet geraamde toevoeging aan reserve Bovenwettelijk verlof - 319K	0.4 Overhead	Rb 4-7-2023 (jaarstukken 2022)	0
Reserve Nieuwbouw Gemeentehuis	Bestedingsfunctie	-551000	-714789	-163789	Hogere onttrekking aan reserve gemeentehuis 163K	0.4 Overhead	Rb 27-9-2022 en Rb 15-12-2020	0

4 Voorwaardencriterium

Bij het voorwaardencriterium wordt vooral gekeken of de financiële beheershandelingen binnen de gemeente voldoen aan de voorwaarden zoals die gesteld zijn in de wet- en regelgeving. Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 28 maart 2023 door de raad is vastgesteld.

4.1 Aanbestedingen

Voor de controle op rechtmatige aanbestedingen hebben we een integrale spendanalyse uitgevoerd op bestedingen die:

- In het boekjaar > € 53.000 zijn;
- Over 4 jaar > 215.000 zijn en een besteding in het boekjaar hebben.

De spendanalyse is voorbereid door de afdeling Inkoop. Vervolgens hebben wij vanuit de VIC deze gecontroleerd en afgerond.

Voor de controle op aanbestedingen is een apart controlememorandum beschikbaar. Uit de controle op het inkoop-aanbestedingsproces komt een onrechtmatigheid naar voren van €2.97 duizend.

Uit de Verbijzonderde Interen Controle zijn geen signalen naar voren gekomen dat er sprake is van staatssteun. Wij hebben geen onrechtmatigheden geconstateerd op dit punt.

4.2 Overige

De rechtmatigheidsverantwoording is een instrument dat we kunnen gebruiken om de Interne Beheersing van de bedrijfsvoering in de brede zin (AO/IB) te blijven verbeteren. Onze aanpak is gestoeld op drie lijnen:

1. Verbijzonderde Interne Controles
   We voeren gedurende het jaar Verbijzonderde Interne Controles uit. Hiervoor maken we zoveel mogelijk gebruik van Interne Controles die binnen de afdelingen zelf zijn uitgevoerd.
2. Snelkookpansessies
   Elk jaar worden 2 à 3 processen onder de loep genomen in een werksessie, waarbij vanuit de processen risico's en maatregelen in kaart worden gebracht en mogelijke verbeteringen worden geïdentificeerd.
3. Begrotingsrechtmatigheid
   Op basis van de jaarrekening worden de rechtmatigheid van baten en lasten, reservemutaties en kredieten onderzocht. Deze controle vindt plaats aan de hand van de definitieve concept jaarrekening.

5 M&O criterium

Dit criterium spitst zich toe op de toetsing van de juistheid en volledigheid van de gegevens die door belanghebbenden, waaronder de gemeente zelf, verstrekt moeten worden om het voldoen aan voorwaarden aan te tonen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik.

5.1 Beleid M&O

Binnen de gemeente is nog geen separaat overkoepeld M&O beleid opgesteld, het M&O beleid is geïntegreerd binnen de processen.

5.2 Toetsing M&O Beleid

Vanuit de processen kunnen we onderscheid maken in misbruik en oneigenlijk gebruik door medewerkers en derden, waaronder inwoners en zorgaanbieders. De toetsing maakt onderdeel uit van de reguliere 2^{e} lijns en 3^{e} lijns (verbijzonderde) interne controle.

Daarbinnen is specifiek aandacht voor signalen van:

1. Misbruik van regelingen door inwoners (2^{e} lijns kwaliteitscontrole en sociale recherche);
2. Zorgfraude door zorgaanbieders (regionale aanpak);
3. Fraude op Pgb's.

Voor zover getoetst kon worden aan M&O-beleid op deelterreinen, zijn er geen bevindingen geconstateerd die de verantwoordingsgrens overschrijden.

6 Uitkomsten en conclusie

Acceptabele overschrijdingen van lasten en investeringen (begrotingsonrechtmatigheden) telde de accountant niet mee in zijn oordeel. Deze begrotingsonrechtmatigheden tellen in de rechtmatigheidsverantwoording wel mee om te beoordelen of de verantwoordingsgrens is overschreden en worden vervolgens als 'acceptabel' (overeenkomstig gemaakte afspraken met de gemeenteraad) verantwoord. De verantwoordingsgrens is vastgesteld op 3% van het lastentotaal en bedraagt € 5.174 duizend:

Verantwoordingsgrens	
Verantwoordingsgrens vastgesteld door de raad (%)	3,00%
Totaal lasten inclusief toevoegingen aan de reserves	€ 172.476
Verantwoordingsgrens in euro	**€ 5.174**
	Bedragen x € 1.000

6.1 Uitkomsten rechtmatigheidscontrole

Het voorgaande wordt in onderstaande tabel samengevat. In onderstaande tabel is daarom een uitsplitsing gemaakt tussen bruto en netto, om inzichtelijk te maken hoe het verloop is. De kolom onder 'netto RMV' komt daadwerkelijk in de rechtmatigheidsverantwoording terecht:

Uitkomsten Rechtmatigheidsverantwoording (bedragen x€1000)	**Bruto**	**Bruto**	**Netto**	**Netto**
A. Begrotingscriterium				
1 Overschrijding exploitatiebudgetten taakvelden begroot versus werkelijk				
Overschrijding lasten	€ 21.703		€ 2.660	
Onderschrijding baten	€ 2.299		€ 227	
Totaal		€ 24.002		€ 2.887
2 Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)		€ 609		€ 317
3 Niet geautoriseerde reserve mutaties				
4 Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten		€ 0		€ 0
Subtotaal A. Begrotingsonrechtmatigheden		**€ 24.611**		**€ 3.204**
B. Voorwaardencriterium				
1 Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed		**€ 2.297**		**€ 2.297**
C. Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium		**€ 0**		**€ 0**
D. Totaal rechtmatigheidsfouten		**€ 26.908**		**€ 5.501**

6.2 Conclusie

Vanaf 2023 geeft het college zelf een rechtmatigheidsverantwoording af en zijn zij zelf verantwoordelijk voor de controle op rechtmatigheid van de financiële beheershandeling. Het doel hiervan is om de rechtmatigheid meer onderdeel van gesprek te laten zijn tussen college aan raad. Gelijktijdig met deze rolwijziging is ook de controle op de begrotingsrechtmatigheid verzwaard.

Het totaal aan bruto onrechtmatigheid bedraagt € 26.908 duizend. Na toetsing aan de afspraken met de raad resteert een netto rechtmatigheidsfout van € 5.501 duizend (3,2%). De netto rechtmatigheidsfout overschrijdt de verantwoordingsgrens zoals die is afgesproken met de raad (3%). Op basis daarvan concluderen wij dat de gemeente in 2023 niet financieel rechtmatig gehandeld heeft.

Deze conclusie heeft geen impact op het oordeel van de accountant bij de jaarstukken. De accountant beoordeelt namelijk de getrouwheid en niet de rechtmatigheid.